

Potentiale

*Den gensidige tillid vokser med tillid
Mistilliden lever også af tillid – som den tærer på*

Det er ikke sikkert, at verden bliver ved med at bestå. Det eneste, der er sikkert, er, at din verden lever af din tillid til den og at det samfund, som du lever i, ikke har råd til at opfinde sig selv på ny hver dag.

De individuelle og sociale potentialer er skræmmende og tiltrækkende, sådan som de aftegner sig på deres egne forudsætninger.

Potentialet lever ved den individuelle psyke og den sociale selvbeskrivelse. På disse betingelser fylder potentialet det hele. Men set på fremmede betingelser, så mister både det skræmmende og det attraktive sin altomfattende karakter, synker ned til at være betinget af de tilfældige verdeneres egne snævre forudsætninger.

Sådan går vi rundt og orienterer os mod hverandre. Bygger vor verden op om forventninger til andre og deres forventninger til sig selv og os, i forventninger til forventninger og mangel på samme.

Tillid, selvtillid, mistillid og mangel på selvtillid aftegner de forventninger, som både psyken og det sociale hviler i.

Når vi er 18 år om at blive myndige, så siger det noget om, hvor lang tid det tager for et menneske at bygge en individuel struktur af funktionel forventning op. Det tager tid at bygge kvalificeret fortrolighed og selvtillid op.

Der findes ca. 7 milliarder potentielle og fuldgyldige verdensborgere. Deres verden og potentialer knytter sig til et hav af fortællinger, dvs. deres verden afhænger af en mangfoldighed af forskellige former for tillid, mistillid, selvtillid og mangel på selvtillid.

Forudsætningerne for at få øje på potentialet gemmer sig i selv samme, og det ændrer sig med afsløringen.

Franskmændene skabte d. 6/5 2012 en præsident ved eksplicit at vise ham tillid med sin stemmeseddel. De sidste par uger har retssagen i Norge mod socialistmorderen Anders Behring Breivik fyldt næsten

lige så meget, som franskmændenes valg af en socialist kommer til de næste uger.

Den danske presse har forklaret socialistmorderens adfærd med Norges "totalitære tolerance"; Danskerne har kritiseret nordmændene for slet ikke at give plads til Breiviks intolerance i debatten. Havde de bare, siges det, så var det slet ikke gået så galt.

Her i DK har vi ytringsfrihed. Den totale mangel på tillid til demokratiet og politiske modstandere kommer til orde. Breivik og den danske presse har derfor rost hinanden gensidigt, dvs. man bestyrker hinandens mangel på tillid til den "totalitære tolerance", som mange er enige om præger Norge alt for meget.

Anders Breivik orienterer sig mod indvandringen som et absolut onde. De norske socialdemokrater tillader for mange fremmede og tolererer dem. Derfor falder socialdemokraterne i Anders Breiviks verden som ondskaben selv.

Med den forventningsstruktur, som Anders Breivik praktiserer, kvalificeres såvel indvandrere af muslimsk herkomst som socialdemokrater som inkarnerede udtryk for ondskaben selv. Breivik orienterer sig mod socialdemokrater og muslimer som om, der var tale om substantiveret ondskab, dvs. former for væren, der ikke kan være anderledes end netop onde, og som man på hans præmisser kun kan gøre et ved, nemlig at udrydde dem.

Det følger af den rationalitet og ideologi, som han orienterer sig ud fra.

Hans selvtillid, definition af sig selv som den gode, afhænger af den ondskab, som han ser for sig. For at være god, må han udrydde det onde.

Den norske retssag har dokumenteret hans rationalitet, dvs. grundstrukturen i den måde, som hans forventning til sig selv og omverden er bygget op på.

Han har konsekvent forklaret og forsvaret sine handlinger ud fra sin ideologi og rationalitet. Men han har ikke selv formuleret sin ideologi

og rationalitet. Det er den alt for udbredt til, således mere i den danske presse end så mange andre steder.

Fremmedhadet, den måde at orientere sig mod de fremmede på, hvor de fremmede substantiveres, identificeres og beskrives som ren ondskab, er bærende for store dele af højrefløjens selvforståelse og selvtillid. Man henter sin identitet og selvforståelse i fortællingen om det nødvendige sammenhold om den legitime kamp mod ”det onde”, som ”de gode” profilerer sig på baggrund af. Uden ondskaben var de gode ikke i stand til at definere sig selv som de gode.

Dansk presse kæmper i ytringsfrihedens navn

- for retten til at orientere sig som Anders Breivik,
- for retten til at dæmonisere og substantivere sine politiske modstandere, ved, som han gør, at identificere dem med ondskaben selv.

Man forstår derfor, at det er alt om på disse snævre psykiske og sociale betingelser, at udrydde de fremmede og socialdemokraterne.

Højreterroreren lever ved denne kognitive praksis, dette potentiale.

Retten til at argumentere for den totale mangel på tillid til den demokratiske proces, andre menneskers udryddelse osv. den hævder dansk presse i ytringsfrihedens navn.

Men når det så kommer til Anders Breiviks konkrete handlinger, så er det anderledes. Når han rationelt og entydigt og ved sine fulde fem forklarer, at der ikke er andre handlemuligheder tilbage, når man som ham ser sig konfronteret med socialdemokrater og muslimer, så er dansk presse ikke længere så loyal over for Anders Breivik. Man vil slet ikke høre det. Nej, lige pludseligt så er han et isoleret psykisk tilfælde, autarkt, som sprunget ud af ingen ting. Og hvorfor skal vi absolut høre på den psykopat!

Dansk presse mener med andre ord, at det er legitimt at argumentere ud fra Anders Breiviks rationalitet. Men når man tager handling på baggrund af den, så er det ikke længere muligt at se det som konsekvens af en rationalitet, der er udtryk for et socialt orienteringsmønster, som man selv har været med til at udbrede. Nej, når man skrider til handling på baggrund af den ideologi og rationalitet, som det ville

være brud på ytringsfriheden at forhindre udbredelsen af, så er det bare psykopatisk, uinteressant og ulovligt!

Men er det ikke også udemokratisk at tolerere højreradikalismens rationalitet i egne rækker?

Dansk presse forstår Anders Breivik, men man forstår ham alligevel ikke. Man forsøger at sige om ham, at han er sindssyg. Men det er han ikke.

Man orienterer sig som om,

- at den totale tolerance ikke er et paradoks,
- at Breiviks antagonisme var af en anden verden,
- at hans antagonisme ikke var af denne verden, morderisk, hamrende udemokratisk og netop det inkarnerede udtryk for den tolerance, som dansk presse i den grad og af principielle grunde har udvist over for intolerancen.

Dansk presse har tilladt trykkefrihedsselskabets dæmonisering, substantivering, af de fremmede. Man har tilladt fremmaningen af det onde, på en måde der åbner for Breiviks terapi. Lige som man har tilladt USA's, Danmarks, Englands og Israels statsterror, overgreb mod arabiske befolkningsgrupper i Afghanistan, Irak, Palæstina, osv. under dække af at ville det onde til livs.

Definitionen på det onde har altid fungeret som legitimeringen af vold. Traditionen for at identificere sig selv som den gode i kampen mod den onde på begge sider af konfliktens grænser rækker tilbage til menneskehedens oprindelse.

Højrefløjen tolerere intolerancens ytringer, men beskrivelsen af Anders Breivik som højreradikal terrorist, den køber højrefløjen ikke.

Man har således effektivt bortcensureret kritikken af den paradoksale kamp for ytringsfriheden. Man nægter systematisk at lægge øre til eller at bringe den forklaring, der gør rede for Anders Breivik ved at henføre ham under samme form for antagonisme og rationalitet, som den man finder mere eller mindre klare eksempler på i højrefløjens fremmedhad.

Administrationen af ytringsfriheden er ikke konsekvent. Den højre-ekstreme dæmonisering af politiske modstandere trives. Men man nægter at se Anders Breiviks handlinger som konsekvens af paradokset i sin egen tolerance over for netop den fanatiske højrefløjs dæmoniserende intolerance. Rationaliteten bag hans handlinger lader man komme til udtryk, men nægter at se Utøya som udtryk for den.

Potentialet for at se fremmedhadet, som noget af det højrefløjs selvbeskrivelse og selvtillid hviler i, er ellers til at få øje på, uanset hvor fremmed det er for selv samme højrefløj.

På disse fremmede betingelser lader det sig forstå,

- at Breivik er ved sine fulde fem og i overensstemmelse med sin egen rationalitet og ideologi,
- at han orienterer sig fuldt ud i overensstemmelse med så mange andre fanatikere ude på den ekstreme højrefløj,
- og at han har ernæret sig ved budskaber som dem dansk presse ikke kan se det forkerte i at udbrede.

Dansk presses tolerance er paradoksal: At tillade intolerancen i tolerancens, ytringsfrihedens navn, det er lige så paradoksalt, som det er at forbyde intolerancen i tolerancens navn.

Breiviks potentiale er udtømt. Hans forsøg på at legitimere sine handlinger, bl.a. under henvisning til danske tilstande, holder ikke i retten. Men når dansk presse argumenterer for, at han bare er sindssyg, så er det forkert. Han har handlet fuldt ud i overensstemmelse med det begrænsede potentiale, der ligger i hans ideologi og rationalitet.

Den mere kvalificerede demokratiske proces burde kunne se nødvendigheden af nogle betingelser for brug af ytringsfriheden i eksemplet Breivik. Den kvalificerede censur over for intolerancen og indrømmelsen af, at tolerancen over for intolerancen tenderer mod at ophæve det minimum af tillid, som demokratiet og enhver anden social struktur behøver, lader sig ikke definere ubetinget og entydigt i dogmatisk logisk forstand. Det antyder, at demokratiet må have traditionen og erfaringen med sig, og at det ikke kan definere sig entydigt hinsides paradokset.

Den levedygtige kvalificering af demokratiets potentiale er altså dømt til at skifte med forsøget på at komme på højde med det.

Det handler om betinget omgang med paradokset; tolerance over for intolerance, intolerance over for tolerance.